

Ελληνική αρχιτεκτονική και παγκόσμια κατάσταση

Μαρία Κορμά

Αρχιτέκτων

Με αυτόν τον τίτλο πραγματοποιήθηκε συζήτηση στο γαλλικό τραπέζι, το Σάββατο 4 Ιουνίου 2005, στο αμφιθέατρο του Μουσείου Μπενάκη, στην οδό Πειραιώς 128. Η συζήτηση ήταν μέρος εκδηλώσεων αφιερωμένων στη μνήμη του αρχιτέκτονα Γιώργου Σημαιοφορίδη, οι οποίες περιλάμβαναν επίσης την απονομή των βραβείων αρχιτεκτονικού έργου 2005, την παρουσίαση των βραβευμένων έργων και την έκθεση «Τοπία εκμωτέρισμού-ελληνική αρχιτεκτονική '60 και '90», καθώς και την παρουσίαση του βιβλίου του Γιώργου Σημαιοφορίδη *Διελουσεις-κειμενα για την αρχιτεκτονική και τη μεταπολιτ.*

Οι οκτώ ομιλητές του τραπέζιου, Γιάννης Αίωπος, Γιώργος Δραγάνος, Ηλίας Ζέγγελης, Ανδρέας Κούρκουλος, Πάνος Πανέτσος, Γιώργος Τζιρτζιλάκης και Δημήτρης Φατούρος (με εμφανή την απουσία συμμετοχής γυναικών αρχιτεκτόνων), παρουσίασαν ενδιαφέρουσες απόψεις από διαφορετικές οπτικές γωνίες του θέματος.

Εγινε μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας από την εποχή των CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne), με ιδιαίτερη αναφορά στο CIAM που πραγματοποιήθηκε το 1933 στην Αθήνα, όπου και καθορίστηκαν οι βασικές αρχές πολεοδομικού σχεδιασμού, η λεγόμενη «Χάρτα της Αθήνας» (αναλυτικά για τη συγκεκριμένη χάρτα, βλ. τα τεύχη 55 και 67 του περιοδικού *Αρχαιολογία και Τέχνες*). Την εποχή αυτή η σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική, με καταιγισμένους εκπροσώπους (π.χ. Δ. Πικιώνης, Θ. Βαλεντήης κ.ά.), άρχισε να βγαίνει από την αχλύ του μύθου της «κλασικής αρχιτεκτονικής», που την περιέβαλε μέχρι τότε στους εκτός των συνόρων μας χώρους.

Η συζήτηση επικεντρώθηκε στις δεκαετίες του '60 και του '90. Ανατίσταναν οι ιδιαιτερότητες που αντιμετώπιζαν τότε οι έλληνες αρχιτέκτονες ακροβατώντας ανάμεσα στην παράδοση και στη μοντέρνα αρχιτεκτονική, σ' ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο τοπίο, με δυνατή παρουσία πολιτισμικών στοιχείων άλλων εποχών, με τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής ιδιοσυγκρασίας, σε εποχές έντονης οικονομικής ανάπτυξης και με θεσμικό πλαίσιο που επέτρεπε την παραγωγή αρχιτεκτονικών μελετών και από μη αρχιτέκτονες. Ωστόσο, σ' αυτές τις δύο δεκαετίες υπήρξε πλούσια παραγωγή

έργων τόσο στον τομέα της ιδιωτικής κατοικίας («Η αρχιτεκτονική της οικειότητας»), όσο και στα δημόσια κτίρια («Ο εκμωτέρισμός του αστικού τοπίου»), και στη διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων («Η πρωταρχικότητα του τοπίου»). Αυτή την περίοδο η σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική έπασσε το φρόγμα των συνόρων και άρχισε να γίνεται γνωστή προς τα έξω με εκπροσώπους, όπως ο Α. Κωνσταντινίδης, Τ. Ζενέτος, Ν. Βαλοαμάκης, Κ. Δεκαβάλλας, Δ. Φατούρος, Δ. και Σ. Αντωνάκης και άλλοι νεότεροι.

Τα μεγάλα ερωτηματικά εστιάζονται στο σήμερα και το αύριο της αρχιτεκτονικής και της πόλης. Από τη μια πλευρά έχουμε μεταναστευτικά ρεύματα εσωτερικών και εξωτερικών μεταναστών, ανάμειξη πολλών πολιτισμικών στοιχείων, εκρηκτική εξάπλωση των ορίων της «πόλης» με κίνδυνο να εξασφαλιστεί η «ύπαιθρος», οικονομικές συνθήκες που δημιουργούν αντιθέσεις ανάμεσα στους δυνάστες, που «οικειοποιούνται» ή «καταλαμβάνουν» τα κέντρα των πόλεων, και τους άλλους που υφίστανται στις παραφές, κοινωνική νοστροπία που απαιτεί έντονη προβολή στις συνθήκες ανταγωνιστικότητας και παγκοσμιοποίησης, οικονομικές συνθήκες παραγωγής μελετών και έργων που δεν ευνοούν την αρχιτεκτονική ποιότητα. Από την άλλη πλευρά οι αρχιτέκτονες παγιδεύονται σε δίληματα όπως «αρχιτεκτονική η πόλη»; και κινδυνεύουν άμεσα από το ναρκασισμό του star system της αρχιτεκτονικής, με αποτέλεσμα την «ομογενοποίηση» του αρχιτεκτονικού έργου. Σ' αυτές τις συνθήκες λοιπόν, ποια είναι η ταυτότητα της σημερινής πόλης; Ποια είναι η θέση της ελληνικής αρχιτεκτονικής στον κόσμο;

Απαντήσεις οριστικές δεν δόθηκαν, όμως τη συζήτηση έκλεισε με μια νότα αισιοδοξίας, ο Ηλίας Ζέγγελης, τονίζοντας πως «η αρχιτεκτονική είναι μορφή» και «η πόλη είναι πλαίσιο». Επισήμως μένουν τον κίνδυνο του ναρκασισμού, που έχει προσβάλει ακόμη και καταξιωμένους σύγχρονους αρχιτέκτονες παγκοσμίως. Αναφέρθηκε στον προβληματισμό που υπάρχει για τα «όρια» της αρχιτεκτονικής, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα Τίρανα της Αλβανίας, όπου ο εκεί δήμαρχος έχει αναλάβει μεγάλη πρωτοβουλία σ' αυτόν τον τομέα. Και τόνισε ιδιαίτερα ότι, εκτός από τα θεσμικά και οικονομικά προβλήματα, υπάρχει πρωταρχικά «θέμα ήθους» και στην αρχιτεκτονική.

6η Διεθνής Συνάντηση Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου

Ανοιξη 2006

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία ΑΓΩΝ και το περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ οργανώνουν την 6η Διεθνή Συνάντηση Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου, που θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη 2006. Στη Συνάντηση γίνονται δεκτές αρχαιολογικές ταινίες κάθε είδους, όπως ντοκιμαντέρ, ρεπορτάζ, fiction, κινημόσπουνο σχεδίου, έρευνας, εκπαιδευτικές κ.λπ. με θέμα την αρχαιολογία του μεσογειακού χώρου στην ευρύτερη έννοια, δηλαδή την Αρχαιότητα, τον Μεσαίωνα, ακόμα και τη Βιομηχανική Αρχαιολογία και τις λαϊκές τέχνες και παραδόσεις που σήμερα πια χάνονται. Αρχαιολογικές ταινίες με θέμα που δεν έχει σχέση με τον μεσογειακό χώρο γίνονται δεκτές για προβολή στο πληροφορικό τμήμα του φεστιβάλ. Οι ταινίες πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί από το 2002 και μετά.

Υποβολή συμμετοχών έως τις 30 Νοεμβρίου 2005

Για πληροφορίες: τηλ. 210 3312990 - 210 3312991
e-mail: mpalalou@arxaiologia.gr <http://www.arxaiologia.gr>